

UČITELJSKI LIST

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Slovenski rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo v Sežani na Krasu, hrvatski na naslov: Vinko Šepić, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane L. 24.— Upravništvo v Trstu (3) ulica Molin grande 16, I. n. — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Št. 19.

V Trstu, dne 1. julija 1923.

Leto IV.

TOMAŽ JUG

Okrajno učiteljsko društvo v Gorici praznuje svojo petdesetletnico. Med njegove najagilnejše ustanovitelje prištevamo našega Nestorja Tomaža Juga, upokojenega šolskega ravnatelja v Solkanu. Vsi naši starejši veljaki ga poznajo, saj je s svojo krepko roko, bistrim razumom in zlatim srcem posegal do predvojne dobe v vse naše javno življenje.

Tomaž Jug se je rodil v Solkanu 20. decembra 1841. v družini malega trgovca, posestnika in godca na klarinet. Njegov oče Andrej je prišel iz Volč v Solkan in vsaj jaz pravim, da je naš Tomaž naše gore list.

Že dne 15. maja 1859. je bil imenovan suplentom in organistom na ljudsko šolo v Medeji (Medea-Gradisca) in «favellava per furlan». Novembra 1860. je že bil v Kobaridu in novembra 1861. so ga prestavili v Kanal z dekretom «Lehrer an der dreiklassigen Elementarschule». Novembra 1866. je bil imenovan v Ribenburg in 1872. je prišel v Solkan, kjer je poučeval do konca 1908. — torej skoraj petdeset let je bil aktiven učitelj. Z upokojitvijo je dobil naslov šolskega ravnatelja.

V vojnem letu 1915. je moral zbežati iz svojega Solkana, kjer je nad štiri desetletja učiteljeval, opravljal posle občinskega tajnika, največkrat tudi župana in tudi orgljal, vodil petje, bil predsednik Citalnice itd. — sploh vse življenje te lepe, velike obrtne občine se je vrtelo okrog priljubljenega gospoda Tomaža, kakor so ga imenovali vsi, od največjega inteligenta do vaškega bosopetnika.

Begunstvo je preživel pri svoji hčeri učiteljici Otiliji, ki je poročena s solkanskim rojakom nadučiteljem Ivanom Jugom na Blokah pri Cerknici. Tu je prevzel v aprilu 1919. službo suplenta in poučeval je, dokler se ni vrnil 1921. osemdesetletni starček — v svoj Solkan.

Okrajni šolski svet v Logatcu mu je izdal dne 6. julija 1921. pod št. 379. sledeče priznanje: «Gospod ravnatelj Tomaž Jug, namestni učitelj na Blokah. Kakor ste se sami izrazili proti šolskemu nadzorniku ob času nadzorovanja šole na Blokah, mislite zapustiti Bloke in svojce ter se podati v svoj rojstni kraj Solkan pri Gorici, med svoje prijatelje, znance in bivše učence, kjer ste neumorno delovali kot učitelj in odgovoritelj z najboljšimi uspehi na prosvetnem polju, dokler Vas ni sila svetovne vojne pregnala v tujino — na Bloke. Pa tudi tukaj niste mirovali, niste hoteli uživati zasluženega pokoja, pač pa

ste se z mladeniško v nememoprijeli dela v šoli vsled velikega pomanjkanja učnih moči v svoji visoki starosti ves čas begunstva do današnjega dne. V imenu višjega šolskega sveta v Ljubljani z odlokom 9. marca 1921., št. 2061 Vam izreka okrajni šolski svet logaški presrčno zahvalo in svoje priznanje za uspešno delovanje v šoli. Sprejmite pri odhodu za svoje vzgledno in požrtovalno delovanje pozdrave in zahvalo tudi v imenu vsega učiteljstva logaškega okraja s presrčno željo: «Bog naj Vas ohrani še mnoga leta zdravega med prijatelji v domačem kraju!»

Takih pohvalnic je imel naš Nestor vse polno, a ta ob njegovi osemdesetletnici mu je izvalila solze veselja, ko mi jo je dal pred nekaj dnevi v čitanje. Srečni starček —! Bog Te ohrani v tem lepem idealizmu še mnoga leta!

Stanovsko organizacijo — okrajno društvo je vzbudil k življenju l. 1872., in l. 1873. je pričela svoje delo. Prva leta je bil blagajnik, ker je predsedoval blagopokojni Vinko Černic, učitelj v St. Petru. Ta dva zvesta pobratima sta pričela z izdajanjem časopisa «Šola», glasila goriških učiteljev 1880.—1883. Černic je bil urednik, a Jug blagajnik. «Šola» je izhajala četrtletno na 32 straneh, tiskala jo je Hilarijanska tiskarna v Gorici. V nji najdem mnogo zanimivosti in žal, da sta morala prenehati z nadaljevanjem, ker je pričel Černic bolehati in ker je bilo premalo sotrudnikov. To plemenito zamišljeno delo dokazuje stremljenje našega takratnega učiteljstva in njegovega voditelja. Vse stanovsko organizatorično delo je po prezgodnji Černicevi smrti prešlo na krepke rame našega Tomaža Juga, ki ni omagal. Prevzel je predsedstvo baje že 1885. in nadaljeval z njim leto za letom do svojega upokojenja, do živahne Križmanove dobe. Še pred nekaj dnevi mi je rekel: «Državni zakon z dne 14. maja 1869. je tudi mene zbudil k življenju, ker ta dan se je rodil učiteljski stan». In to je resnica.

Začelo se je veselo gibanje tudi med goriškim učiteljstvom, ki mu je bil na čelu naš Tomaž Jug. Deželni odbor ga je imenoval svojim zastopnikom v okrajni šolski svet že 1870. in to je bil nepretrgoma do 1894. Okrog Tomaža so se zbrali že blagopokojni Černic, renški Bajc Anton, pevmski Anton Komavec, oče Ignac Križman, Ambrož Poniz, Lukančič Tomaž itd. ter še danes živi Strnad Franc, Lavrenčič Matija, Orel Josip, Vilhar Franc, Furlani Leopold, Zorn Ivan, Bajt Franc, Medvešček Peter itd. do poznejše dobe najagilnejšega Ignacija Križmana, Antona Možine itd. do današnjega raz-

maha. Zivo hranim v svojem srcu predsedništveno dobo Tomaža Juga kot najsvetlejšo dobo svojega življenja, ker sem mu tajnikoval delj časa z vsem svojim mladostnim ognjem. Kako lepo je vodil vajeti in me previdno krotil, da nisem še bolj poskočil v svoji gorečnosti, za katero sem v poznejši dobi dobival krepke, a še danes povdarjam — neopravičene življenjske klofute. Zlat, kremenit značaj je naš Tomaž! Nemahljiv, veren do občudovanja in ljubljen od vseh, ki poznamo vrline tega plemenitega srca in darove vedrega duha. Naši vrli Solkanci ga tudi ljubijo kot svojega vzornega učenika in največjega dobrotnika. Srce se mi zmehta, ko slišim njegov nauk: «Ostanite zvesti veri svojih očetov in besedi svojih mater!»

Tako nas je učil naš Nestor, tako so nam

pravili naši predhodniki, ki so orali ledino na naši šolski njivi. Njih pridne roke so povsod pograbile za delo in neutrudno so polagale trdne temelje pravi prosveti našega ljudstva in gradile nam srečnejšo bodočnost — vsaj idealistom. Trdni so temelji, delo naše šole in našega stanu je zgradilo trdnjše stebre, a bodoče delo šole in učiteljstva zgradi najtrdnjše streho, da bo zgradba naše organizacije nerazrušljiva, nezclmljiva — večna. To zgradbo sezidajo le v slogi organizirane moči po vzgledu našega stanovskega vzornika Tomaža Juga — častnega člana in stvaritelja našega društva, ob katerega ognju se grejemo že pol stoletja. Solnce si, organizacija, in vsi hočemo Tvojih žarkov! Vzornik naš — naj živi vse stoletje!

Alojzij Urbančič.

PRED OBRAČUNOM

Tišina, ki je sledila lanskei delegacijski skupščini, je bila tišina pred vihro. Po kratki dobi mirnega dela se je utrgala skala velikih sprememb, ki so nam spet pokazale, kako je individualno življenje, kakor tudi vse snovanje velikih skupnih organizmov več ali manj pod pritiskom zgodovinskega razvoja in zakonov, ki jih često človek niti ne slutiti, kaj šele, da bi — kratkoviden in breznačelen — skušal iskati, kaj se mračno obrisuje v dnu prihodnosti.

Naravno, da je poedinec rahlejši trs v udarjajoči burji kakor so kolektivne enote. Medtem ko posameznika sunki vihere kaj lahko poderejo, se organizirane skupine ubranijo v najhujših navalih. Eno voljo je lahko zlomiti, skupne volje ni mogoče nikdar prav zadušiti. Fizikalni zakoni imajo tudi za družbo in njene tvorbe svojo veljavo in kjer je poedinec igrača, tam je organizacija tečaj, ki vzdrži vsako težo, je gozd, na katerega padajo nevihte, da se na njem razbijajo.

Naša Zveza ima, kakor imajo včlanjena društva braniti gmotne in pravne koristi učiteljstva, dvojno nalogo: duhovno in gmotno. Kakor živimo mirneje ali burneje, tako se tudi v Zvezi dviga v ospredje nje prvi ali drugi poklic. Minulo leto ni bilo rožnato, zato se tudi gmotno delo v nas ni tako razvilo, kakor ga je vseboval proračun lanske delegacije. Stavili smo si bili dve nalogi na znotraj: tiskarski sklad in pevski zbor. Bodimo odkriti, prvi ni povsod tako uspel kakor bi lahko. Vzrok je bil v tem, da se v danem času Zvezin organizacijski odsek ni spopolnil s tovariši, ki bi prevzeli vodstvo propagande za sklad. Danes vidimo, da je mirovanje smrt in da je le od našega neprestanega, smotrenege dela odvisna naša prihodnost, dobrobit vsega stanu. Zato se morajo vrzeli spopolnjevati, pa naj pride impulz od ene ali druge strani: če ga ni od vodstva, ki ne more vedno poznati moči v organizaciji in z njimi razpolagati, morajo dati vzpodbudo članice, Zvezina društva, katerih posamezniki se prostovoljno ponudijo v službo skupni stvari.

Hvala Bogu, štiri leta preizkušenj so obrodila svoj sad: kakor je marsikdo v organizaciji težko pograbiljiv, nenadomestljiv ni nihče, naše rezerve sposobnih moči so se ojačile in razvile, da nimamo več strahu pred prihodnostjo, naj nam tudi vedno nove žrtve kosi sistem, ki dosega neprestano popolnoma nasprotni učinek, kakor ga zasleduje.

Bolje kakor s tiskarskim skladom je šlo s pevskim zborom, ki je posebno z zadnjima dvema koncertoma slavil veliko zmago. Danes, pri obračunu organizacijskega dela, naj še posebej poudarimo, da je blizu dve tretjini stroškov zbor sam pridobil, z dohodkom svojih koncertov in da stroški Zveze za zbor nikakor niso veliki, če pogledamo številke in jih primerjamo s številkami ostalih naših ustanov. Vtis proračuna pri lanskei delegacijski razpravi, češ, da se bo porabilo ogromnega denarja za vzdrževanje zbora, najlepše ovržejo številke, ki jih izkazuje končni račun. Stanovski davek se je lani res zvišal, vendar ni bil položen denar neproduktiven, ampak pomenja znatno pridobitev tako v kulturnem pogledu, kakor v stanovsko-obrambenem. Ni nas mnogo, toda če se bodo v prihodnjih časih kdaj ozirali po nas in našem delu v težkih okoliščinah, bodo priznali, da nismo bili vzdihovalci, ampak zdrav rod, vesel borbe in življenja in ustvarjanja.

Docela pasivna postavka v našem obračunu je pa vprašanje samoizobrazbe. Če odštejemo tečaj pri Sv. Luciji, nismo storili koraka dalje, kar je za naš obstanek, za naš poklic umstvenih delavcev občutna škoda. Sestanki so izpadli, diskusije, izšla ni brošura s predavanji in razpravami septemberskega tečaja socialnih študij in usahnila je v stanovskem listu celo rubrika: Samoizobrazba. Ali bo letos bolje? Tu je problem, ki se da rešiti — zlic razmeram!

Na zunaj ni mogla Zveza mnogo storiti. Časi so taki, da niso mogoče akcije bodisi za naše gmotno vprašanje, bodisi za vprašanje šolstva, ki se pravkar — dasi že delj časa — preureja. Šolska samouprava, kolikor jo je sploh bilo, je trajno pokopana in učiteljstvo je pri tem po-

kopu izgubilo marsikako pravico, ki je doslej še ni dobilo povrnjene. Sploh se ta zadnja doba lahko opredeli kot doba, ki je ponekod ves pravni zaklad šolske zakonodaje popolnoma potepala in vrgla s tem val poniževanja in trpljenja čez učiteljstvo. Ko bi imeli koга vprašati, bi vprašali, jeli to potrebno in koristno. Vidimo pa, žal, da je nemogoče vprašati, saj se nam celo od prijaznih strani raje grozi kakor pa z dejanji dokazuje dobra volja, da bi se že enkrat vrnili na varno, trdno pot zakonitosti — saj ničesar drugega ne zahtevamo! — na pot, ki v njo teži ves razvoj civilizacije in ki si jo moramo sekati mi, učitelji Zveze, z neprestanimi težkimi žrtvami. V tem položaju smo sami in nihče nas ne pozna, da bi nam pomagal. V takih urah bi se morali tembolj strniti v tesno falango obrambe, zakaj kjer je pravni zaklad ovržen, tam nihče ne ve, kdaj pride sam na vrsto. Pred samovoljo pa ni varen nihče, tudi ne tisti, ki nas je še včeraj izdal s tem, da se je — žalostna mu majka — kot neznačaj in odpadnik umaknil iz naših vrst. Za take imamo le eno besedo, da so namreč še vsi izdajice žalostno končali, brez sreče in uživanja sadov, ki so se jih od izdajstva nadejali. Tudi zanje bo prišel čas! Dolžnost drugih pa je, da se oprejo sami nase, na svoje moči, ker so nam druge sovražne; da se izognemo kratkovidnemu in nemoralnemu individualizmu, ki tone naposled v izdajstvo ter da si v kritičnih dneh eden drugemu pomagamo, ne s frazerskim zagotavljanjem kolegialnosti, ampak z živim čutom, da smo ena rodbina, skupno tepena radi skupne težnje za gmotnimi koristmi in še mnogo višjimi in svetejšimi moralnimi dobrinami. Ta stanovski solidarizem se je že večkrat lepo izkazal in naloga organizacije je, da ga razvije in ojači. Za-

to naj se ne govori o žrtvovanju, kadar se razpravlja o samopomoči, zakaj ta ustanova, bo imela namen žrtve preprečevati in lajšati!

Poleg nalog, na katerih se dela z večjo ali manjšo vneto in srečo, je duhovna naloga Zveze vendarle največja in je njej vse drugo naše prizadevanje podrejeno: ohraniti stanu tisto trohico svobode, ki jo nekateri prodajo za skledo leče, a drugi nikdar in za nikakršno ceno. Bogu, kar je božjega in cesarju, kar je cesarjevega; toda da bi učitelj vrgel svoje osebno poštenje in čast, svoje človeško dostojanstvo komurkoli, morda prvemu, ki ga sreča na svoji ponižni poti, pod nože, tega naj nihče ne zahteva, naj ne pričakuje od njega. Mogoči so med nami žalostni slučajji, toda demoralizacija enega celega stanu ni mogoča, ni mogoča tudi s silo. Vse grenke preizkušnje niso naprobile hlapcev iz nas, obratno, naš stan je doživel svoj npravi prepoved in naj pride jutri karkoli, kar je žrtev in kar jih še bo, ne gorijo zaman. Ne gorijo s plameni proti zemlji, ampak proti nebu in nam pravijo, da bomo prestali tudi to, kar nam je danes usojeno. Učitelj je lahko najemnik, a more biti tudi glasnik lepote. Zakaj lepota je, če osvobojujemo človekov duh in če čistimo človekovo voljo. Izbira tu ni težka: ali hulje ali neomajni, načelni možje! Veličina našega poklica je danes, da vzgajamo plemenite ljudi. Če hočemo to, moramo biti najprej zmagovalci sami nad seboj. Tu je vir, iz katerega pritekajo pravice organizacije in v česar imenu je polno upravičena staviti svoje zahteve. Delegat, ki ima to pred očmi, bo z mirno vestjo prevzel nase odgovornost za sklepe, ki so navdahnjeni z npravnimi načeli.

NAŠA ORGANIZACIJA IN ČLANICE

Naša organizacija je štela l. 1921 — 753 članov. Od teh je bilo gotovo nad polovico članic. V vodstvu, v upravnem odboru, v organizacijskem odseku in v šolsko-političnem odseku je 30 odbornikov. Ko pregledam celo to vrsto kolegov, se me poloti veselost, ker imam občutek, kakor da bi se bila organizacija ustrašila voliti članice v Zvezin odbor. Ah, najbrže nismo dovolj dozo-rele, da bi se mogle razgovarjati o organizacijskih zadevah. 400 članic nima niti ene zastopnice.

Glavno je, da se nas pri nekaterih stvareh šteje za moško glavo, da plačujemo članarino, da polagamo deleže za tiskarno, da sodelujemo pri

pevskem zboru. Poleg tega se nam dovoli, da posečamo zborovanja v imenu ponižnosti, da se nam milostno prepusti kako mesto v odborih učiteljskih društev — le za kimanje, poveri se nam večkrat mesto blagajničarke, ker znamo redno pobirati članarino. Do tu — naprej pa ne. Da bi koleginja sedela pri mizi, kjer se določajo smeri delovanja naših društev in nas samih, to bi bilo za žensko glavo preveč. Letos se bo volil nov odbor. Dragi kolegi, prosimo vas, da nam dovolite, da stopimo tudi me v odbor, kjer hočemo tudi me odločati pri usodi organizacije in nas samih.

Delegatinje na delegacijskem zborovanju pa povejte razločno, da smo tudi me tu, ki se zavemo organizacijskih dolžnosti pa tudi — pravic. P.

ODAZOVIMO SE

Slovensko je učiteljsko društvo za Istru dne 12. oktobra 1922, na svojem sastanku kod Sv. Ane — gde su bila takodjer zastupana ostala dva istarska društva —, bilo dalo inicijativu, da se ustanovi akcija za samoizobrazbu celog istarskog učiteljstva.

Mimo ostalih važnih pitanja, koja su interesirala celokupno slavensko učiteljstvo Istre, bilo se došlo i do konkretnog zaključka, da se organizira socijalni tečaj u Kozini. Nepredviđeni događaji, koji su neposredno zatim nastali, raspršili su naše nade i zaprečili ostvarenje spomenute ustanove. Sada nam se pruža zgodna prilika, da obnovimo naše želje,

te da se u čim večem broju odazovemo pozivu naše Sveze, koja priredjuje i ove godine socijalni tečaj kod Sv. Lucije.

Suvišno bi bilo naglasiti, da je ovaj tečaj od nezmerne važnosti i od neocenjene vrednosti upravo u današnjim za nas nadasve teškim prilikama. Okružajući okoliš lišava nas sviji sredstava pedagoške i socijalne izobrazbe, osudjeni smo da u tami provadjamo svoje čemerne dane, ograničuju nam se sloboda kretanja i sastajanja, odriče nam se svako pravo intelektualca i čovjeka, te tako baca u vrtlog iskvarene atmosfere i kulturnog nazadovanja. Jedina svetla zvezda, koja će svojim zrakama obasjati i obodriti naše — reakcijom utučena — duhove, koja će nam dati mogućnost, da osvežimo i ojačamo naše redove, jest dojdajući tečaj o učiteljskom samobrazovanju. Mi moramo čeznuti za usavršavanjem, mi se ne smemo zadovoljiti samo time, da imademo ispit zrelosti odnosno usposobljenja, nego treba da se usposobimo za lakše i slobođnije razumevanje socijalnih nauka, koje su osobito danas aktuelne. Na tečaju će se raspravljati i tumačiti takodjer pedagoška pitanja, što će nam podati zgodu, da popunimo i raširimo svoju okrnjenu i nedostatnu stručnu izobrazbu.

Tečaj će nas zbliziti i dati prilike da se bolje upoznamo. Mi smo geografski blizu, ali koordiniranošću rada daleko. Prilike su negda bile zgodnije za međusobno upoznavanje, ali tada mi to važnu okolnost propustismo. Današnja okolina diktira, da je nužno više nego ikada, da se naša društva što

tesnije zblize, da što solidnije označe suglasnost uzajamnog rada za očuvanje svojih staleških interesa.

Spomenuli smo toliko puta, da smo željni tečaja za samobrazovanje, koji će nam dati mogućnost da se napijemo na izvorima nove kulture, novih orijentacija. U našim vrstama trebamo socijalnih i kulturnih boraca, koji su nužni današnjem razdoblju kao nikada pre. Pučki učitelj treba svakako, da upozna društvo, koje ga izrabljuje i u kojem se kreće, treba mu da steče mimo toga pedagoško-didaktične i socijalnu podlogu. Ni jedno ni drugo mi nije pružila škola. Stoga treba da se svim žarom svoja srca i svim sposobnostima svoje duše dademo na svoje usavršavanje. Jedino tako moći ćemo, da se snadjemo u današnjoj socijalnoj nesredjenosti i da upoznamo uzroke velike gospodarske krize, koja se sa svim svojim sudbonosnim posledicama širi po čitavom svetu. Tako ćemo se moći zadubiti u strukturu današnjeg društva i shvatiti sve njegove oprečnosti. Jasno će nam tada postati takodjer da se razne teorije — koje su mnogi nazivali utopijama — već ustvaraju ili su na putu ostvarenja.

Prošle smo godine na tečaju bili slabo ili nikako zastupani. Očekujemo sa stalnom nadom, da će ovog puta članovi istarskih učiteljskih društava u ovelim broju dohrliti na tečaj i tako dokazati, da nije u njima obamrla staleška svest i čežnja za samoosvojenjem i usavršavanjem. Mi želimo napredovati sa duhom vremena, da možemo biti dionici sretnijih dana i bolje budućnosti.

OSNUTEK

pravil za ustanovitev „Učiteljsk. podpornega društva“ Jul. Krajine

I. Ime društva.

§ 1. Društvo se imenuje «Učiteljsko podporno društvo Julijske Krajine».

II. Namen društva.

§ 2. Namen društva je:

1. Po predložitvi za to potrebnih ugotovil povrniti svojim članom v slučaju bolezni dve tretjini plačanih izdatkov za zdravnika in zdravila ali eno tretjino bolnišničnih stroškov II. razreda. Za oba slučaja velja, če traja bolezen več nego 14 dni.

2. Izplača svojim iz aktivne službe odslovljenim članom dve tretjini mesečne plače, ki so jo dobivali, ko so bili odpuščeni, če so bili po nedolžnem preganjanju. Vendar ne sme presegati mesečna podpora zneska L 600.— in to tudi le do končanega disciplinarnega postopanja.

Dokler se ne ugotovi dejanski stan obtožbe, se smatrajo ta izplačila kakor posojila.

V slučaju, da se član rehabilituje in sprejme zopet v službovanje in da dobi vse pripadajoče mu zneske mesečne plače, mora dotični član društvu dano podporo vrniti.

V slučaju dokazane lastne krivde nima član pravice do nikakršnih podpor.

Društveni odbor, ali kogar ta pooblasti, ima pravico preiskati vsak posamezni slučaj, da se ugotovi istovetnost.

3. V slučaju smrti društvenika izplača njegovim zakonitim dedičem ali onemu, ki ga imenuje dotični društvenik v posebnem pismu društvenemu načelstvu; če bi teh ne bilo, onemu, ki dokaže, da je društveniku stregel v bolezn ali skrbel zanj kako drugače, tolikokrat po L 200, kolikor članov ima društvo,

§ 3. Ako ni zakonitih dedičev ali drugih upravičencev, ki bi jim pritikalala podpora po § 1., ali če se tej odpovedo, pripada vsa določena podpora v rezervni podporni sklad.

§ 4. Društvenikom ali njegovim dedičem ter drugim upravičencem pripadajoče podpore ni mogoče zapleniti ter se tudi ne more rubiti.

III. Sredstva, da se doseže namen.

§ 5. Vsak društvenik redno plača mesečno L 4.— vnapej.

V slučaju, da bi ne zadostoval redni prispevek članstva, more odbor od meseca do meseca vsem članom enakomerno zvišati prispevek v toliko, da se krijejo tekoči izdatki.

Društveniki, ki ne plačajo predpisanih zneskov s pristojbinami vred, se izključijo iz društva po enkratnem opominu.

§ 6. Da more društvo vršiti svoje dolžnosti, če tudi se hitro ponavljajo slučaj bolezni, smrti in odpuštov, se ustanovi rezervna podporna zalog, ki se napravlja iz konecletnih preostankov in vpisnin.

Kadar rezervni podporni fond doseže višino enoletnih prispevkov članstva, se snuje drugi rezervni sklad, ki naj služi za ustanovitev zdravilišč; v ta pripadajo tudi vse podpore, volila in drugi prispevki.

§ 7. Vpisnina se plača L 5.—.

Vsa vplačevanja se pošiljajo na naslov društva.

IV. Ustanovitev društva.

§ 8. Društvo začne poslovati, ko je vpisanih 100 članov.

Društveniki morejo biti slovenski in hrvatski učitelji in učiteljice vseh javnih in zasebnih šol Julijske Krajine in njihovi družinski člani, ki svoj pristop naznanijo načelstvu.

O sprejemu v društvo sklepa društveni odbor; če koga re sprejme, mu ni treba navesti vzrokov. Dotične pritožbe razsoja občni zbor.

Sprejeti podpiše pristopnico, ki je obveza za vse

dolžnosti, ki jih ima napram društvu in ki izhajajo iz teh pravil.

Ako društvenik ne izpolnjuje vseh obvez in dolžnosti, ki jih ima napram društvu, ali če na kak drug način škoduje ugledu in koristim društva, ima načelstvo pravico ga izključiti iz društva. Izključeni ima pravico pritožbe na občni zbor, ki končno razsoja.

V. Sedež društva.

§ 9. Sedež društva je ondi, kjer biva vsakokratni društveni načelnik.

VI. Posebne pravice in dolžnosti društvenikov.

§ 10. Vsak društvenik ima aktivno in pasivno volilno pravico v društveno vodstvo, tudi se sme vdeleževati občnih zborov, postaviti predloge in nasvete ter glasovati.

Društveniki, ki so izstopili iz učiteljskih služb, ostanejo še nadalje in toliko časa v društvu, dokler izpolnjujejo društvena pravila in obveze, ki izvirajo iz teh.

Ako ne more društvenik zaradi mobilizacije izvrševati svojih dolžnosti, se ne izključi iz društva, temveč se v slučaju njegove smrti izplača dedičem podpora po odtegnitvi zaostalih vplačil.

Nikakor pa se ne plačajo v slučaju mobilizacije nobenemu društveniku obveze, ki izvirajo v smislu § 2., točka 1. in 2.

Vsak na novo pristopivši član društva ima pravico do izplačila po § 2., točka 1. šele po 6mesečnem nepretrgoma trajajočem članstvu.

Prostovoljni izstop iz društva se mora pismeno javiti društvenemu načelniku in je veljaven z dnem priglasitve.

Prostovoljno izstopivši in izključeni društveniki morajo doplačati vsa zaostala vplačila, ki se morejo tudi sodnim potom izterjati.

VII. Društveno vodstvo.

§ 11. Društveno vodstvo oskrbuje odbor. Odbor sestoji iz načelnika, njegovega namestnika, tajnika, blagajnika in 3 odbornikov.

Vse odbornike voli občni zbor z nadpolovično večino glasov za dobo enega leta. Izstopivši odborniki se smejo zopet voliti.

Občni zbor voli tudi tri pregledovalce računov, ki imajo nalog pregledovati društvene knjige, račune ter vse društveno poslovanje ter o tem poročati na občnem zboru. Njih funkcijska doba je enoletna.

§ 12. Društveni predsednik, ako on ne utegne pa njegov namestnik, zastopa društvo, vodi seje, zborovanja, podpisuje s tajnikom vsa društvena pisma in naznanila ter z blagajnikom vse denarno poslovanje. Tajnik opravlja vsa pisemska opravila in podpisuje z načelnikom vsa društvena pisma in naznanila.

Blagajnik vodi denarno poslovanje.

Odborovi sklepi so veljavni, če je navzočih z načelnikom vred 5 članov odbora.

Odbor sklepa z nadpolovično večino glasov pri-

čujočih odbornikov. Kadar je enako glasov, odloči načelnik.

Vsa naznanila in sklepi društva se objavljajo v »Učiteljskem listu».

VIII. Občni zbor.

§ 13. Redni občni zbor se vrši vsako leto navadno takrat, ko se vrši skupščina »Zveze učiteljskih društev». Odbor skliče občni zbor in sestavi dnevni red, ki ga mora objaviti z dnevnim redom vred 14 dni poprej. Občni zbor je sklepčen, ako je zastopana ena desetina društvenikov. V slučaju, da ri ob določenem času dovolj društvenikov, se vrši čez pol ure drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu navzočih društvenikov. Občni zbor sklepa z nadpolovično večino glasov; kadar je enoliko glasov, odloči načelnik. Načelnik se voli z listki. Način volitev drugih odbornikov odloči občni zbor od slučaja do slučaja. Ako se pri dveh volitvah ne dožene relativna večina, pride do ožjih volitev; kadar je enako glasov, odloči žreb.

Izredni občni zbor se skliče po zgornjem načinu, in sicer:

1. kolikorkrat se zdi potrebno odboru ali pa pregledovalcem računov, 2. ako ena tretjina društvenikov to zahteva in naznani odboru predmet, o katerem naj se razpravlja na izrednem občnem zboru.

Redni predmeti, ki jih more imeti vsak občni zbor, so:

1. poročila,

2. sklepanje o onih društvenih zadevah, ki so na dnevnem redu,

3. sklepanje o pritožbah izključenih društvenikov ali onih učiteljev in učiteljic ali njih članov, ki jim je odbor odrekel pristop,

4. volitev odbora in pregledovalcev računov,

5. predelanje pravil in razpust društva.

IX. Društveni prepiri.

§ 14. Prepire o društvenih zadevah med društveniki razsojajo sodniki. Vsaka stranka voli dva zastopnika izmed društvenikov in ti volijo petega načelnikom. Njih sklep je končno veljaven.

X. Razdruženje.

§ 15. Ako se dozna, da društvo ne more obstajati, se skliče le v ta namen izredni občni zbor, pri katerem mora biti navzoča vsaj polovica društvenikov, od teh morata glasovati dve tretjini za razpust društva.

Ako se po dvakratnem sklicanju ne udeleži izrednega občnega zbora polovica društvenikov, se sklepa ob drugem vzklicu pri vsakem številu navzočih društvenikov z dvetretjinsko večino.

§ 16. Ako preneha društvo prostovoljno, ali če ga razpusti pristojna oblast, se razdeli društveno imetje sorazmerno po številu društvenikov iz posameznih učiteljskih društev med slovanska učiteljska društva Julijske Krajine, če se ni porabila imetje za ustanovitev novega enakega društva.

§ 17. Na pečatu je naslov: »Učiteljsko podporno društvo Julijske Krajine».

IZ ORGANIZACIJE

Delegati za Zvezino zborovanje u Gorici (Učiteljsko društvo za kotar Volosko-Opatija):

63. Čiković Ante;

64. Rajčič August;

Zamjenici: 1. Zorzut Olga; 2. Radoš Josipa;

DELEGACIJSKO ZBOROVANJE. Opozajam vse odbornike, člane odsekov, pregledovalce računov in delegate, da pridejo točno, kakor označeno v poslanih legitimacijah, katero naj prinesejo seboj. Geimek.

NB. Če bi kdo morebiti ne dobil pravočasno legitimacije, naj se oglasi v torek 10. julija ob 8. uri v »Trg. domu» v Gorici.

NOVI ROD

AKTIVA

IZKAZ PREMOŽENJA DNE 31. XII. 1922.

PASIVA

	Lir	st.		Lir	st.
Gotovina v blagajni	767	90	Dolg pri »Zvezici«	1371	55
Depozit pri »Zvezici«	362	50	Neplačana tiskarna	3413	10
Zaostala naročnina	8969	—	Neplačan honorar	10	—
			Preplačana naročnina	197	—
			Dobiček	5107	75
	10099	40		10099	40

ZGUBA

RAČUN ZGUBE IN DOBIČKA.

DOBIČEK

	Lir	st.		Lir	st.
Tiskarna: plačana za l. 1922:	3080	—	Tiskarna: neplačana v l. 1921	3080	—
„ plačana za l. 1922:	22880	—	Honorarji neplačani v letu 1921	570	—
„ neplačana za l. 1922:	3413	10	Uredniški honorar: neplačan v l. 1921	1000	—
Ekspedicija	2295	—	Odpis zgube pri »Zvezici« v l. 1921	2686	45
Honorarji: plačani za l. 1921:	570	—	Naročnina: predplačana v l. 1921:	1074	—
„ plačani za l. 1922:	2475	10	„ plačana v l. 1922:	41468	20
„ neplačani za l. 1922:	10	—	„ neplačana v l. 1922:	8969	—
Klišeji	1597	65		51511	20
Slike	2130	—			
Uprava	2880	—			
Poštni tekoči račun	371	30			
Poštni predal	72	—			
Finančni koleki	43	15			
Znamke in dopisnice	71	50			
Poštnina za inozemske pošiljke	144	—			
Pisarniške potrebščine	46	05			
Nakup knjig	35	—			
Uredniški honorar: plačan za l. 1921	1000	—			
„ „ plačan za l. 1922	1800	—			
Pristojbina na razstavi v Firenci	20	50			
Predčasna ekspedicija	40	—			
Razni stroški uprave	26	25			
Napitnine	67	—			
Nepredvideni uredniški stroški iz l. 1921	109	40			
Uredništvo za rešitve ugank	203	90			
Revije in publikacije	120	50			
Uredniški stroški za napitnine	105	—			
Uredniški poštni stroški	86	75			
Razni stroški uredništva	165	40			
Izplačilo za dvakrat vpisani znesek	60	—			
Ovojni papir	37	50			
Naročnina: neplačana za l. 1921:	4900	—			
„ predplačana za l. 1923:	197	—			
Prenos zgube iz l. 1921	2686	45			
Čisti dobiček	5107	75			
	58847	65		58847	65

RESNA BESEDA NEKATERIM POVERJENIKOM

NOVI ROD, naš lep mladinski list, je dočel gromotno tako daleč, da je njegov obstanek na tihotnici, če poverjeniki ne store svoje dolžnosti. Ne gre toliko za število izvodov, ki se razprodajo, kolikor za DOLGOVE, ki bi bili že kdaj lahko poravnani. Samo z ostanki za l. 1922 bi se blizu pokrili stroški, ki jih ima Novi rod do letošnje 7. in 8. skupne številke! Za l. polletje t. l. (6 številke) je pa do 7000 L dolga!

Kakor je ponekod neprijetno širjenje lista, vendar ni tako težavno, da bi ga trohica dobre volje ne zmogla. Ali res ni toliko prepričanja za stvar, da bi se potrebno delo za ohranitev lista ne izvišilo? Za vzgojo in za izobrazbo mladine, posebno še bolj nadarjene, je mladinski list toliko pomena, da nosi trud učiteljstva za Novi rod dovolj obresti. Mladinski list dopolnjuje pri nas delo šole na svoj, svobodni način ter daje naučenemu čitanju šele pravi praktični pomen s tem, da budi pri otrocih zanimanje za knjigo ter

jih vodi na pot samoizobrazbe. Komur ni znanje fraza, bo brez mišljanja storil, kar se da za list storiti in ne bo čutil nikakih — žrtev v tem svojem koristnem delu.

Danes je vprašanje Novega roda samo vprašanje reda pri poverjenikih. Če jim je kaj do obznanja lista, bodo zadoščale te besede, ki naj pokažejo škodljivost nerednosti. Upamo, da ne bo deliti krivde onih, ki ne čutijo potrebe niti z mezincem ganiiti za naš mladinski list. Čas je, da se ob koncu šolskega leta RAČUNI uredijo! Prosim!

Zborovanje postojanskega učiteljskega društva. Zborovanje otvoril dne 10. junija 1923 ob 10. uri podpredsednik Starman. Obsoja brezbriznost članov. (Od 75 včlanjenih le 40 prisotnih). Pozdravi gosta A. Germeka in vladnega zastopnika Troianisa.

Sladi poročilo tajnika, ki pokaže spričevalo stanovske zavednosti: 18 članov je izstopilo iz društva; nekateri zaradi obveznosti prispevanja za tiskarno, drugi iz neznanih vzrokov. — Ker je plačevanje članarine neredno, je sklenjeno, da se ustavi »Uč. List« onim, ki zastanejo s plačevanjem 3 mesece. Drugim, ki več kot tri mesece ne plačajo, se pošlje poziv in če ta ne pomaga, se jim denar izterja sodnim potom.

Prečita se oklic Sv. Jak. šole v Trstu, ki kaže obupne razmere, v katerih so tamkajšnji učenci in pozivlja učiteljstvo, naj poskrbi za revne tržaške otroke bivališče in hrano na deželi. Sklenjeno je bilo, da za to delo stopi društvo v stik z županstvi in cerkvijo.

Vsled okrožnice okrajnega šol. sveta v Postojni, ki skuša zabraniti postojanskemu učiteljstvu sodelovanje in vodstvo pri pevskih zborih, je bil sprejet protest, ki vpije proti omejevanju osebne svobode in zanika trditve, da bi bilo vodstvo pevskih zborov učiteljevemu ugledu v kvar.

V blagajniškem poročilu je bilo razvidno, da ima društvo nekaj prebitka. Zato je bilo sklenjeno, da se da tovarišu, ki je brez sredstev, enkratna podpora, ki jo določi odbor.

Volitev se je vršila z listki. Predsednikom je bil izvoljen tov. Dolgan.

Pri slučajnostih so bili sprejeti sledeči predlogi: Samopomoč naj bo obvezna. — Vodstvo Zveze naj ostane v Trstu. — Točka o »delitvi društva« ostane nerešena, ker še ni nove politične ureditve šolskih okrajev.

Dosedanjemu društvenemu predsedniku Lampretu je izrazil tov. Starman prisrčen pozdrav in je v kratkih besedah opisal njegovo delo, s katerim je pokazal, da je bil vedno zaveden član in čuteč tovariš.

DOHODKI IN STROŠKI ZVEZINEGA PEVSK. ZBORA V L. 1922

Dohodki:

Prispevki Zvezine blagajne in učiteljskih društev	L 5.246.—
Prodane glaske	" 448.—
Inkaso treh koncertov	" 11.270.—
Razni darovi	" 135.—
Skupaj	L 17.099.—

Stroški:

Honorar, potnina, poština pevovodji	L 3.907.80
Potnina in prenočišče pevcem	" 7.989.45
Poština in koleki	" 48.35
Upravni stroški in davek financi	" 3.474.20
Nakup glask	" 250.50
Programi	" 235.60
Razni honorarji	" 214.—
Skupaj	L 16.119.90
Prebitek	L 979.10

Goriško učiteljsko društvo je zborovalo v Gorici dne 7. junija t. l. Udeležba lepa. Predsednik tov. Lojze Urbančič srčno pozdravi zborovalce, pokazal je pa vse one zanikrne tovariše in tovarišice, ki se dosledno izogibljujejo društvenih sestankov in žive le osebnim koristim brez vsakega ozira na svoje sodeluge in potrebe vsega stanu. Naša naloga pa bodi pridobivati tudi od strani gledajoče tovariše in tovarišice, da vstopijo kot bojevniki v naše vrste, kar časih lahko dosežemo s pravo besedo na pravem mestu.

Nato sporoči predsednik, da bo zborovala Zveza v Gorici 9. in 10. julija, 8. julija bo pa ob 11. uri dopoldne slavnostno zborovanje goriškega učiteljskega društva. K temu zborovanju bo povabljen tudi upokojeno učiteljstvo goriškega okraja. Obžaluje, da niso upokojeni tovariši in tovarišice tudi društveni člani, častna izjema je samo tov. Ignacij Križman.

Dne 8. julija bo tudi Zvezin koncert v Gorici. Poskrbeti bo treba za lepo vdeležbo. Društveni odbor je pa prevzel nalogo, da uredi vse potrebno, da bodo slavnostni in Zvezini dnevi v Gorici v polnem redu.

Delo za počitniško oskrbo tržaških sirot je rodilo lepe uspehe. Do sedaj se je oglasilo že čez 60 družin v goriškem okraju, ki sprejmejo za počitnice po 1 ali 2 otroka v svojo oskrbo. Priglasili se bodo pa gotovo še drugi.

Na poziv tov. Janeza Feigla je učiteljstvo zopet zbralo 200 lir za suspendiranega tovariša v postojanskem okraju.

Po sprejetju še nekaterih predlogov zaključil predsednik tov. Urbančič zborovanje.

Izkaz in zahvala. Na poziv »Zveze slov. učiteljskih društev« so prispevala za bolnega tovariša na Tolminskem naslednja učit. društva:

1.) Tržaško učiteljsko društvo 240 L; 2.) Učit.

društvo za idrijski okraj L 100; 3.) Goriško učit. društvo L 200; 4.) Postojnsko učit. društvo L 160; 5.) Sežansko učit. društvo L 130; 6.) Učit. društvo za kator Opatija L 68; 7.) Slov. učit. društvo za Istro L 100; 8.) Slomškova zveza v Idriji L 44; 9.) Tolminsko učiteljsko društvo L 600; skupaj L 1642. — Prispevki so se izročili bolnemu tovarišu, ki se sedaj zdravi v Griesu pri Bocenu.

*V imenu obdarovanega tovariša se vsem učit. društvom kakor tudi tolminskemu učiteljskemu iskreno zahvaljujem.

Josip Rakovčček.

Uspeh naših sklenjenih vrst. Na poziv šentjakobske šole in ženskega združenja se je odzvalo iz najrazličnejših krajev naše ožje domovine toliko gostiteljev, ki so pripravljene vzeti slabotne otroke na počit. prehrano, da se človeku milo stori ob teh številkah: Iz Goriške preko 200, iz Tolminskega nad 300, iz Postojnskega in Krasa nad 100. **Ponosni smo lahko na naše ljudstvo, ki ima toliko zmisla za dela usmiljenja in ponosni na polet v naših vrstah!**

RAZNE VESTI

Slepi slavčki. Pod tem naslovom je izdal naš tov. Karlo Sirok, pesnik «Jutra», lepo mladinsko zbirko, sestoječo iz sedmih čutic. Knjiga, ki stane vezana 5 L., je tudi na zunanji opremljena z onim finim ukusom, ki je značilen za vse umetniško ustvarjanje Sirokovo. Zbirka bo zbudila med mladino mnogo ljubezni do lepe knjige, kar je tako potrebno za naš čas in naše razmere.

Osebna vest. Tov. Karlo Pahor, tržaški mestni učitelj, je napravil na konservatoriju v Bolonji absolventni izpit iz gosli, s stranskima predmetoma: harmonijo in muzikologijo. Želimo vztrajnemu tovarišu, rednemu sodelavniku pri dosedanih Zvezinih koncertih, na nadaljni poti lepih umetniških uspehov in hvaležnejšega kruha, kakor ga daje danes naš tlačeni stan.

Kongres Jugoslovanskega Učiteljskega v Ljubljani. Kakor smo poročali, se vrši letos dne 5., 6. in 7. avgusta v Ljubljani kongres vsega jugoslovanskega učiteljskega iz kraljevine. Za kongres vlada posebno zanimanje med učiteljskim izven Slovenije, tako da obeta v teh dneh posetiti Ljubljano do 3000 hrvaškega in srbskega učiteljskega iz vseh delov države. V Ljubljani se je osnoval poseben kongresni pripravljalni odbor, ki bo poskrbel za udobnost stanovalcev, hrane i. dr. gostom. Po kongresu posetijo gostje znamenitejše kraje v Sloveniji in prirede v to svrhu več izletov.

Vabilo k sklepu šol. l. 1922-23 obrtne nadaljevalne šole v Solkanu, ki se vrši dne 1. julija t. l. ob 10. uri. Sklep bo združen z razstavo šolskih izdelkov vajencev in vajenk tukajšnje šole. Istočasno se vrši tudi otvoritev razstave raznih obrtnih — posebno mizarskih izdelkov solkanskih mojstrov, ki so že dovršili obrtno nadaljevalno šolo. Vsi razstavljeni izdelki mojstrov se bodo o priliki razstave tudi prodajali. Razstava bo odprta do 9. julija t. l. in sicer vsak dan od 8. do 20. ure. — Kuratorij obrtne nadaljevalne šole v Solkanu.

Slovenska «Šolska Matica». Trdovratne zamudnike vabim, da mi najkasneje do 5. julija pošljejo imenike in članarino po 6 L., kajti 6. odpošljem brez odloga imenike naprej.

Germek.

Ta manifestacija naših src nam bo dala novih sil za bodoče delo!

Na Tolminskem se je zgledovalo nad 300 dobrotnikov, ki prevzamejo šentjakobsko mladino na počitniško oskrbo. Da je akcija tako lepo uspela, gre zahvala učiteljskemu za trud, a našemu ljudstvu najlepša zahvala za požrtvovalnost.

Objava. Se objavi, da se začnejo zrelostni in sprejemni izpiti na kr. slovenskem učiteljskem v Tolminu dne 2. julija, točno ob osmi uri.

Taksa 115 lir za zrelostne izpite mora biti plačana potem pošte na davkarijo v Tolminu.

Izpiti za ročna dela začnejo 15. julija ob osmi uri. Tolmin, 18. junija 1923.

Ravnatelj: Calvi.

Naznanilo. Priglašencem za tečaj v Rimu naznanjam, da sem te dni vložil imenik na okrogno šolsko oblast v Trstu na prefekturi. Vseh priglašencev je 259 in sicer 167 tovarišic in 92 tovariša. Kakor hitro dospe odgovor in nadaljna pojasnila, javim te v listu.

Germek.

Stalež šolstva in učiteljskega v Sloveniji. 1923. Sestavil in izdal višji šolski svet v Ljubljani. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Str. 217. Cena 42 Din.

Prej neznaniti «Šolski imenik» je izšel sedaj v prenovljeni in povečani obliki. Obsega imenik vsega šolstva in učiteljskega v Sloveniji. Kdor se torej hoče poučiti o šolstvu ali ima opravka s šolstvom v Sloveniji, mora poseči po njem in ga uporabljati. Letos obsega poleg drugega tudi univerzo v Ljubljani, vse trgovske in obrtne šole z imeni učiteljskega. Vsebinska je sledeča: I. Šolska oblastva. — II. Univerza v Ljubljani. — III. Osnovne in meščanske šole. — IV. Srednje šole: gimnazije, realne gimnazije, realke, učiteljske. — V. Strokovno šolstvo. — VI. Imenik upokojene učiteljske Slovenije. — VII. Krajevni imenik. — VIII. Osebni imenik. — V staležu učiteljskega tvori posebni oddelek tudi upokojeno učiteljsko v Sloveniji. Delo ima točne podatke in je bogato na njih, zato je toplo priporočamo. Učiteljska tiskarna pomaga z izdajo in založbo staleža v veliki meri uradom in šolam pri uradovanju.

c — **Gmotni položaj profesorjev v Jugoslaviji** je isti kot je položaj vseh državnih uradnikov. Vlada pač izda zakon o povišanju draginskih doklad, a vselej tako pozno, da poviški več ne zadostujejo, oziroma, da niso v sorazmerju z naraslo draginjo.

Sekcija beograjskega profesorskega društva je poslala vsem pododborom pozive, naj se izjavijo, ako žele stopiti v štrajk in podati ostavko na državno službo, če jim vlada ne izpolni zahtev.

Za štrajk in izstop iz državne službe se je izjavilo 771, proti pa 87 nastavljenecv.

Prosvetni proračun za tekoče leto dosega vsoto 350 milijonov dinarjev proti 246 milijonom v preteklem letu.

Listnica uredništva.

Kol. PK. M. Čudiš se pravom, što naš list nije ništa priopćio o učitel. ispitima u Opatiji. A ne može, pošto se nije našao niko od učitelja, koji bi nam izravno ili neizravno štogod priopćio o njima. Naše učiteljsko kanda ne pripoznava naš list svojim glasom, pa tako za mnoge učiteljske i školske novosti ne dopisu do nas, ili ih doznavamo iz polit. novina. Ova okolnost nimalo ne služi nam ra čast. Žalosno.